

๑๒

ต่างวิธีการ แต่เป้าหมายเดียวกัน

บุคคลเหล่าใด ยังไม่รู้ธรรมทั้งหลาย
ด้วยญาณทั้งปวง บุคคลเหล่านั้นแล
ย่อมสงสัยในธรรมทั้งปวง
เหมือนพระราชโอรส ๔ พระองค์
ทรงสงสัยในต้นทองกวาวฉะนั้น

ต่างวิธีการแต่เป้าหมายเดียวกัน

๑๑๑

จิตใจของมนุษย์นั้น โดยปกติมักจะไหลลงต่ำ เหมือนน้ำที่ไหลจากที่สูงลงสู่ที่ต่ำ ใจเช่นเดียวกัน มักถูกระแสกิเลสครอบงำ ชักนำไปทำบาปอกุศล ดังนั้น เราจึงจำเป็นต้องยกระดับจิตใจให้สูงขึ้น ด้วยการประพฤติปฏิบัติธรรมเป็นประจำสม่ำเสมอ เพราะจิตที่ตั้งมั่น หยดหนึ่งที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๓ จะเปลี่ยนแปลงตัวเราไปในทางที่ดีขึ้น จากอ่อนแอเป็นเข้มแข็ง จากหมดแรงจะเต็มเปี่ยมไปด้วยพลัง จากว้าวุ่นมาสงบ จากทุกข์มาเป็นความสุขอย่างไม่มีขอบเขต และยังสามารถเปลี่ยนแปลงจากปุถุชนให้เป็นพระอรหันต์ได้ การเจริญภาวนานั้นเป็นบุญละเอียด สามารถแก้ไขสิ่งที่ไม่ดีให้ดีขึ้น สิ่งที่เป็นไปไม่ได้ให้เป็นไปได้ สิ่งที่ไม่สำเร็จให้สำเร็จ สิ่งที่ยากให้ง่าย สิ่งที่เหลือวิสัยให้อยู่ในวิสัย เพราะใจที่ฝึกดีแล้ว หยดนิ่งดีแล้ว ย่อมทำอะไรได้เหนือความคาดหมาย กระทั่งสามารถกำจัดกิเลสอาสวะให้หมดสิ้นไปได้

มีพระดำรัสที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ใน กิ่งสุโกปมชาดก ว่า

“เอวํ สพฺเพติ ฅาณฺติ เยสํ ธมฺมา อชานิตา
เต เว ธมฺเมสุ กงฺขณฺติ กิสุกสฺมิว ภาตโร
บุคคลเหล่าใด ยังไม่รู้ธรรมทั้งหลาย ด้วยญาณทั้งปวง

ต่างวิธีการแต่เป้าหมายเดียวกัน

๑๑๒

**บุคคลเหล่านั้นแล ย่อมสงสัยในธรรมทั้งปวง เหมือน
พระราชโอรส ๔ พระองค์ ทรงสงสัยในต้นทองกวาวฉะนั้น”**

ธรรมะของพระลัมมัลัมพุทเธเจ้านั้น มีความละเอียด
ลุ่มลึกไปตามลำดับ จากง่ายไปหายาก จากหายาไปหาละเอียด
เป็นลำดับเป็นขั้นเป็นตอน ผู้ที่ได้มาศึกษาแล้ว ย่อมทำให้เกิด
ดวงปัญญา อันจะนำไปสู่การปฏิบัติ เพื่อความหลุดพ้นจาก
ทุกข์ทั้งมวล ซึ่งปัญญาในทางพระพุทธศาสนานั้น แบ่งออกเป็น
๓ ระดับด้วยกัน คือ สุตมยปัญญา หรือความรู้จำ เป็นความรู้ที่
เกิดจากการได้ยินได้ฟังมา ซึ่งถือว่าเป็นความรู้ระดับพื้นฐาน
เบื้องต้น ความรู้ระดับกลาง เรียกว่า จินตมยปัญญา หรือความ
รู้ที่เกิดจากการคิด คือ ความรู้ที่เกิดจากการไตร่ตรอง พิจารณา
หาเหตุผล ผล มีการทดลอง เพื่อให้เกิดผลการทดลอง ทำนอง
เดียวกับพวกตรรกวิทยาที่ตั้งสมมุติฐานกัน

สำหรับความรู้ประการสุดท้าย เรียกว่า ภวานามยปัญญา
หรือความรู้แจ้ง เป็นความรู้ที่เกิดขึ้นจากภายใน อย่างที่พระ-
ลัมมัลัมพุทเธเจ้าทรงตรัสรู้ หรืออย่างที่ว่าพระอรหันต์ทั้งหลายได้รู้
เป็นความรู้ที่ถูกต้องเที่ยงแท้แน่นอน เพราะเป็นความรู้ที่ไม่ได้
เกิดจากการฟัง การคิด แต่เป็นความรู้ที่เกิดจากการรู้แจ้งเห็นจริง
เห็นสรรพสิ่งไปตามความเป็นจริง เปรียบเสมือนแม่น้ำลำคลอง

ต่างวิธีการแต่เป้าหมายเดียวกัน

๑๑๓

ที่มีน้ำใสแจ้ว ย่อมสามารถมองเห็นสิ่งที่อยู่ใต้น้ำได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน ความรู้ที่เกิดจากภาวนามยปัญญา ก็เช่นกัน พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสรู้ด้วยการเจริญสมาธิภาวนา กระทั่งใจรวมหยุดนิ่งสนิท ความสว่างภายในย่อมบังเกิดขึ้นมา เหมือนการส่องแสงสว่างไปในที่มืด จึงทำให้พระองค์รู้เห็นสิ่งต่างๆ ไปตามความเป็นจริง

ความรู้ชนิดนี้เป็นความรู้รอบ ไม่ใช่รู้เพียงแค่มุมด้านใดด้านหนึ่ง หรือมุมใดมุมหนึ่งเท่านั้น แต่เป็นความรู้ที่ครอบคลุมศาสตร์ทั้งปวง คือ รู้เพียงหนึ่ง แต่จะรู้ได้ทั้งหมด เป็นความรู้ที่บริสุทธิ์ ที่เกิดจากแหล่งแห่งความรู้อันบริสุทธิ์ภายใน ซึ่งสามารถเข้าถึงได้ด้วยการทำให้ใจให้สงบ ให้หยุดให้นิ่ง

ในคัมภีร์วิสุทธิมรรคได้กล่าวถึงวิธีการทำให้ใจให้สงบไว้ ๔๐ วิธี ซึ่งทั้งหมดนั้น เราสามารถเลือกปฏิบัติวิธีการใดวิธีการหนึ่ง สองหรือสามวิธีการพร้อมกันก็ได้ ตามแต่จริตอัธยาศัยของแต่ละคน แต่สุดท้ายก็มีเป้าหมายเดียวกัน คือ ต้องการความสงบของใจ เมื่อใจรวมหยุดนิ่ง ก็จะต้องเข้าสู่กลางภายในตรงศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ และได้ตรัสรู้ธรรมไปตามลำดับ แม้วิธีการเริ่มต้นจะต่างกันแต่เป้าหมายสุดท้ายนั้นเป็นสิ่งเดียวกัน คือ เพื่อทำพระนิพพานให้แจ้ง

ต่างวิธีการแต่เป้าหมายเดียวกัน

๑๑๔

*เรื่องที่เกิดขึ้นในสมัยพุทธกาล มีภิกษุ ๔ รูป ไปเข้าเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า เพื่อทูลขอกัมมัฏฐาน เมื่อได้รับคำแนะนำแล้ว ต่างพากันกลับไปที่พักของตน ภิกษุรูปหนึ่งได้กำหนดศีลสายตนะ ๖ อารมณ์ รูปหนึ่งกำหนดขันธ ๕ รูปหนึ่งกำหนดมหาภูต ๔ อีกรูปหนึ่งกำหนดธาตุ ๑๔ เมื่อใจสงบ ก็หยุดนิ่งได้ ถูกล้วนตรงศูนย์กลางกาย และได้บรรลุนิพพานเป็นพระอรหันต์ทั้งหมด ภายหลัง ภิกษุทั้ง ๔ รูป ได้กราบทูลคุณวิเศษที่ตนได้บรรลุแด่พระบรมศาสดา

ในบรรดาภิกษุเหล่านั้น รูปหนึ่งเกิดสงสัยว่า แม้กัมมัฏฐานเหล่านั้นมีข้อกำหนดแตกต่างกัน แต่มีพระนิพพานเป็นเป้าหมายอย่างเดียวกัน เป็นเรื่องน่าอัศจรรย์ยิ่งนัก จึงอยากรู้ว่าทำไมปฏิบัติเริ่มต้นไม่เหมือนกัน แต่ได้บรรลุผลนิพพานเหมือนกัน พระบรมศาสดาทรงวิสัชนาว่า “ดูก่อนภิกษุ พวกเธอก็ไม่ต่างกับพี่น้อง ๔ คน ที่เห็นต้นทองกวาวต้นเดียวกัน แต่อธิบายคนละอย่าง” จากนั้น ทรงนำเรื่องในอดีตมาเล่าให้ภิกษุทั้ง ๔ รูป ได้ฟังว่า

ในอดีตกาล เมื่อครั้งพระเจ้าพรหมทัตครองราชย์ที่กรุงพาราณสี พระองค์มีพระโอรส ๔ พระองค์ วันหนึ่งพระ-

ต่างวิธีการแต่เป้าหมายเดียวกัน

๑๑๕

ราชโอรส ทั้ง ๔ ประสงค์อยากจะไปชมต้นทองกวาว นายสารเถิดนำ พระโอรสเสด็จไปที่ละองค์ โดยนำพระโอรสองค์โตไปก่อน ครั้นเข้าไปในป่า ก็ชี้ให้ดูต้นทองกวาวขณะสลัดใบ

เมื่อกลับถึงพระราชมนเทียร ได้พาพระโอรสองค์ที่สองไปดูในเวลาที่ดินทองกวาวกำลังออกใบอ่อน ส่วนองค์ที่สามได้พาเสด็จไปดูขณะต้นกำลังออกดอก และพาพระโอรสองค์สุดท้ายไปดูขณะที่ต้นกำลังออกผล

วันหนึ่ง ขณะที่พระโอรสทั้ง ๔ ประทับนั่งพักผ่อนกันอยู่นั้น มีผู้ใต้ถามว่า “ต้นทองกวาวนั้นมีลักษณะเป็นอย่างไร” พระโอรสองค์แรกตรัสว่า เหมือนดอกไม้ที่ถูกไฟไหม้ องค์ที่สองตรัสว่า เหมือนกับต้นไทร ส่วนองค์ที่สามตรัสว่า เหมือนขึ้นเนื้อ และองค์ที่สี่ตรัสว่า เหมือนต้นจามจุรี

เมื่อไม่สามารถหาข้อตกลงกันได้ จึงพากันไปเฝ้าพระราชบิดาเพื่อให้ทรงตัดสินว่า ใครกล่าวได้ถูกต้องที่สุด ด้วยความที่พระองค์เคยเห็นต้นทองกวาวในฤดูกาลทั้ง ๔ ทรงรู้ทันทีว่า พระราชโอรสคงได้เห็นต้นทองกวาวในช่วงฤดูกาลที่แตกต่างกัน จึงวิชันนาให้พระโอรสได้รับรู้ตามความเป็นจริง

พระบรมศาสดาแสดงเหตุนี้แล้ว จึงตรัสว่า “บุคคลเหล่าใดยังไม่รู้ธรรมได้ทั่วถึงด้วยญาณทั้งปวง บุคคลเหล่านั้นแล

ต่างวิธีการแต่เป้าหมายเดียวกัน

๑๑๖

ย่อมสงสัยในธรรมทั้งหลาย เหมือนพระราชบุตร ๔ พระองค์
ทรงสงสัยในต้นทองกวาว ฉะนั้น”

จากเรื่องนี้ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ชื่อว่าเป็น
พระสัพพัญญู คือ รู้ทั่วถึงธรรมที่สากลโลกสากลธรรมไม่มีใคร
หยั่งรู้ได้ เพราะพระสาวกรู้เฉพาะธรรมบางอย่าง เช่น อย่าง
น้อยรู้วิธีขจัดกิเลสอาสวะให้หมดสิ้นไป ส่วนธรรมะต่างๆ ก็รู้ได้
เฉพาะที่เปรียบเสมือนใบไม้ในกำมือ ส่วน**พระปัญญาตรัสรู้**ของ
พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เปรียบเสมือนใบไม้ทั้งที่อยู่ในกำมือและ
ในป่า ความรู้ของสาวกทั้งหมดเมื่อมารวมกัน ก็ไม่สามารถ
เทียบได้กับพระสัพพัญญุตญาณอันประเสริฐของพระพุทธองค์
เพราะสาวกบารมีญาณไม่อาจเทียบกับอภิสัมโพธิญาณได้

เราจะเห็นได้ว่า ธรรมะของพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น
แม้จะเป็นของละเอียดลึกซึ้ง แต่เข้าถึงได้ด้วยวิธีการที่เหมาะสม
ของแต่ละคน แม้วิธีการเริ่มต้นเพื่อให้ใจสงบอาจแตกต่างกัน
แต่มีเป้าหมายเดียวกัน คือ การกำจัดกิเลสอาสวะให้หมดสิ้นไป
เหมือนสายน้ำที่มีต้นกำเนิดที่แตกต่างกัน แต่สุดท้ายก็ไหลรวม
ลงสู่มหาสมุทรอันกว้างใหญ่ เช่นเดียวกับธรรมะของพระสัมมา
สัมพุทธเจ้า ที่จุดเริ่มต้นดูเหมือนแตกต่างกัน แต่สุดท้ายเมื่อ
ทำใจหยุดนิ่งตามหลักมัชฌิมาปฏิปทา ให้ใจตรงต่อหนทางพระ-

ต่างวิธีการแต่เป้าหมายเดียวกัน

๑๑๗

นิพพาน ย่อมเข้าถึงธรรมเหมือนกันและเมื่อเข้าถึงแล้ว ความไม่รู้แจ้งเห็นจริงอันใดที่เคยเกิดขึ้น ก็จะมลายหายสูญไป ภาวนามยปัญญา ก็จะเกิดขึ้น โดยอาศัยธรรมจักขุและญาณ-ทัสสนะของพระธรรมกาย ก็จะได้รอบตัว เห็นได้รอบตัว ไม่ใช่เห็นเพียงด้านใดด้านหนึ่งอีกต่อไป ดังนั้น ให้หมั่นเจริญภาวนา ให้เข้าถึงพระธรรมกายกันทุกคน

